

Fantazija pagal
C. Saint-Saëns
**ŽVĖRIŲ
KARNAVALĄ**

UDK 372.878
Fa334

Recenzavo Žydrė Jautakytė
Natas rinko Sonata Tamašauskaitė-Petkienė

© **Sumanymas ir tekstas, Zina Puišienė, 2010**

Jokia šio leidinio dalis negali būti kopijuojama, paversta į elektroninę ar fotomedžiagą, skirtą vizualiniam dauginimui, be raštiško autorinių teisių savininko sutikimo.

© **Leidinio maketas, apipavidalinimas, Rūta Paberžienė, 2010**

© **Leidinį iliustravo Nacionalinės Mikalojaus Konstantino Čiurlionio menų mokyklos mokiniai:**

Lukas Balčytis, Julija Gintarė Baltakytė, Diana Benkevičiūtė, Karolis Daškevičius, Gabrielė Dikčiūtė, Barbara Gumėnaitė, Antanė Gurskaitė, Brigita Jakonytė, Aušrinė Januškytė, Ona Jarmalavičiūtė, Rugilė Jautakaitė, Lauryna Lankutytė, Gabija Laurinaitytė, Gabija Liaugminaitė, Holley Preston Magalhaes, Milda Matuzonytė, Audinga Musteikytė, Vakarė Paulauskis, Saulė Pavilionytė, Karolina Pečiukonytė, Ulijona Pugačiukaitė, Miglė Sakavičiūtė, Rūta Šeduikytė, Marija Šešelgytė, Linda Šimanauskaitė, Ieva Tupalskytė, Dorotė Vdovinskytė, Margarita Žilevič (mokytojas Audronis Žemaitis); Rusnė Čepulytė, Justas Gaižiūnas, Semas Jankaitis, Linas Martinonis, Marija Šešelgytė (mokytoja Loreta Lapienytė); Aušrinė Kezytė (mokytojas Raimundas Martinėnas); Austėja Dzikaraitė, Matas Šatūnas (mokytoja Daina Steponavičiūtė), taip pat Martyno Mažvydo vid. mokyklos mokinys Jonas Paberžis. Viršeliui piešė Nacionalinės Mikalojaus Konstantino Čiurlionio menų mokyklos mokinė Milda Bandzaitė.

© **Fotografijos, Alfredas Girdziušas, 2008 ir Konstantinas Karašauskas, 2010**

ISBN 978-9986-03-652-4

Nieko nesugalvosi įdomesnio už karnavalą.

Jame gali linksmintis suaugusieji ir vaikai, o knygutėse, pasakose – net ir žvėrys.

Vaikai gali apsimesti žvėrimis, nes karnavale viskas įmanoma. Įsivaizduokime: parko takučiais važiuoja dramblys su riedučiais, vėžlys kūprina paštą į pasaulio kraštą.

Ar įmanoma tokius vaizdus išraityti, išreikšti muzikos kalba? Puikiausiai!

Tai įrodė prancūzų kompozitorius Kamilis Sen-Sansas (C. Saint-Saëns, 1835–1921m.), sukūręs sąmojingą „zoologinę fantaziją“ instrumentiniam ansambliui „**ŽVĖRIŲ KARNAVALAS**“.

Kūrė tarsį proginį pokštą, bet smagusis Karnavalas pagarsėjo, tapo mėgstamesnis už rimtuolę jo kūrybą.

Klausant muzikos galima tuos žvėris tarsį regėti bei jausti jų būdą.

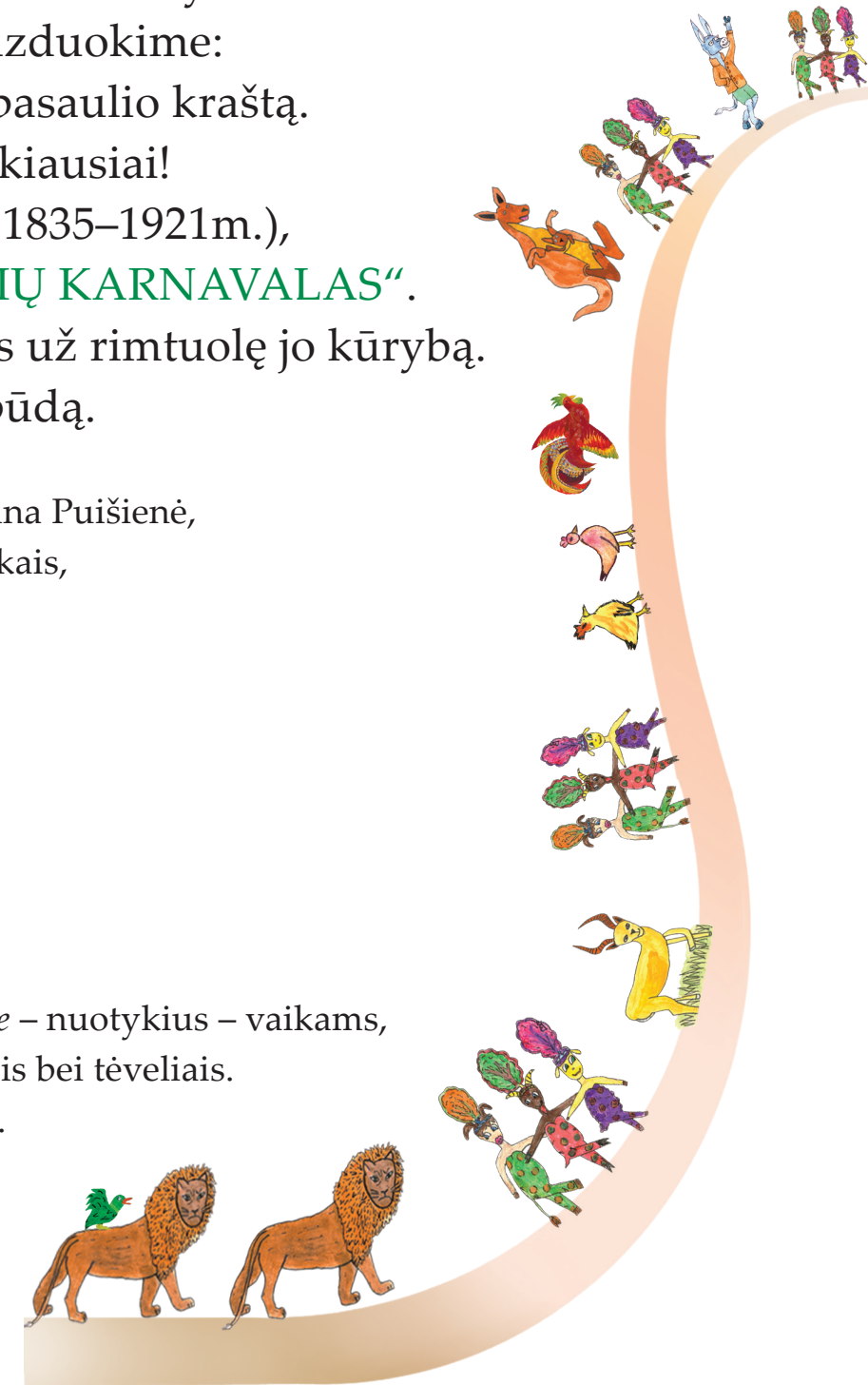
O aš, Nacionalinės M. K. Čiurlionio menų mokyklos mokytoja, Minimūzos vadovė Zina Puišienė, talkinant dailininkei Rūtai Paberžienei bei mokinukams su pieštukais ir teptukais, sufantazavau MUZIKOGRAMĄ (to, kas klausoma, vizualizaciją), padėsiančią girdėti akimis ir matyti ausimis: melodijos vingiavimą, ritmo piešinį, kūrinio sandarą.

Piešiniuose natų trukmę žymi įvairių dydžių **žvėreliai**,
taktus – spalvoti **kauburėliai** ,
o raidės **a, b, c ir d** – muzikos formą.

Leidinys skiriamas muzikos besimokantiems mažiesiems ir šiaip šauniems, mėgstantiems *aventure* – nuotykius – vaikams, jų lavinimui ir pramogai. Skaitykite ir įsiklausykite, smalsuoliai, kartu su savo mokytojais bei tėveliais.

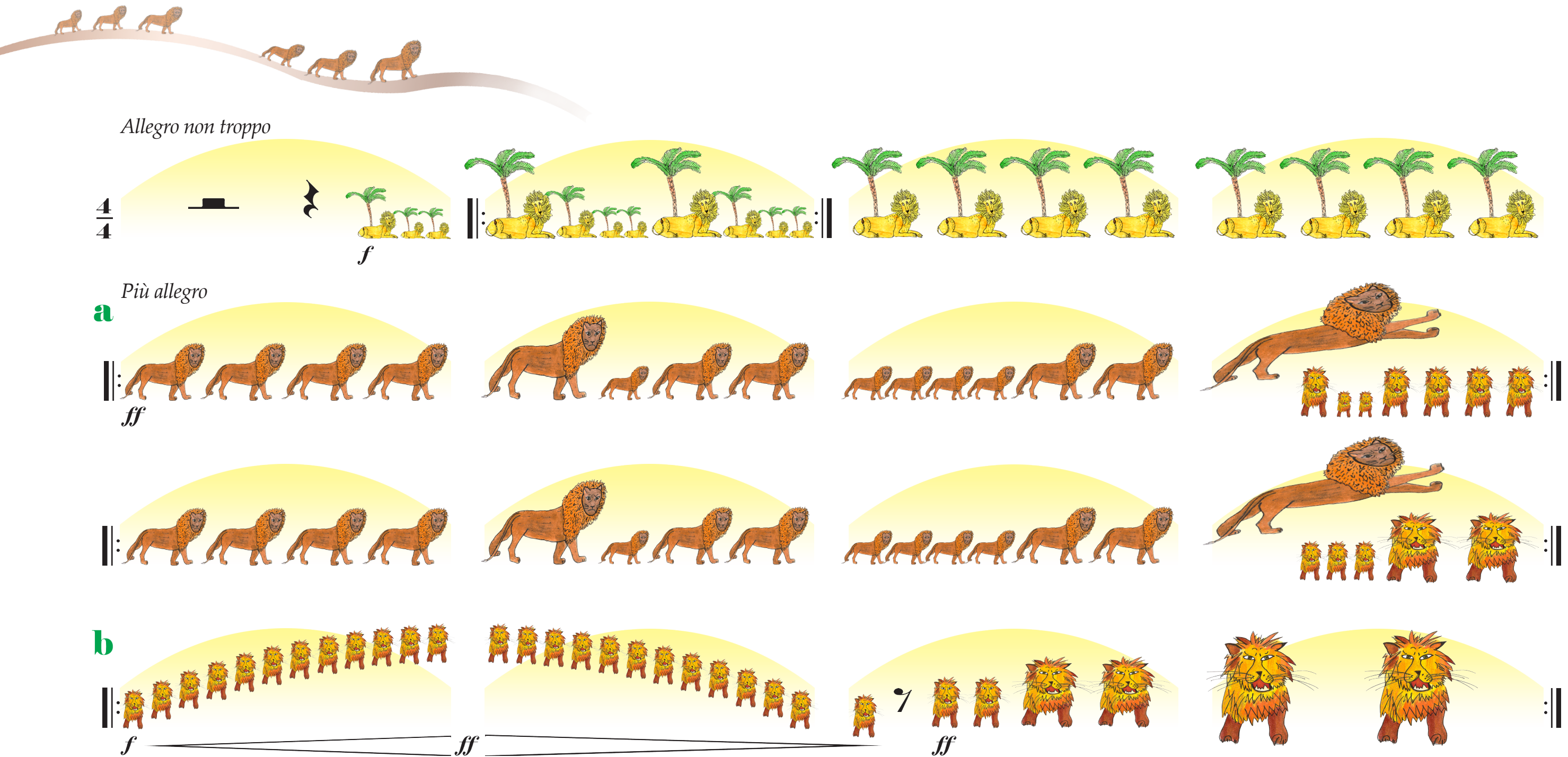
Fantazuokite toliau, savaip: pieškite, pritarkite muzikai, šokite, vaidinkite.

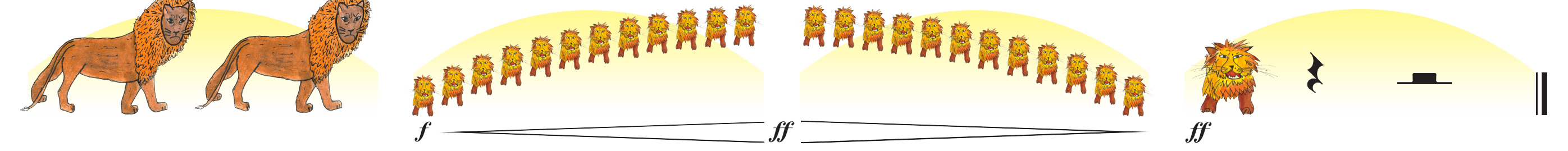
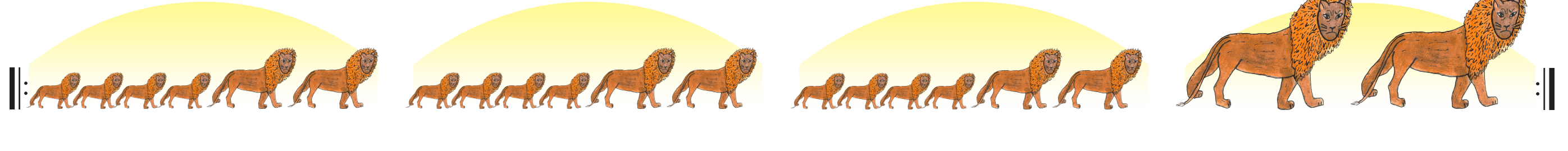
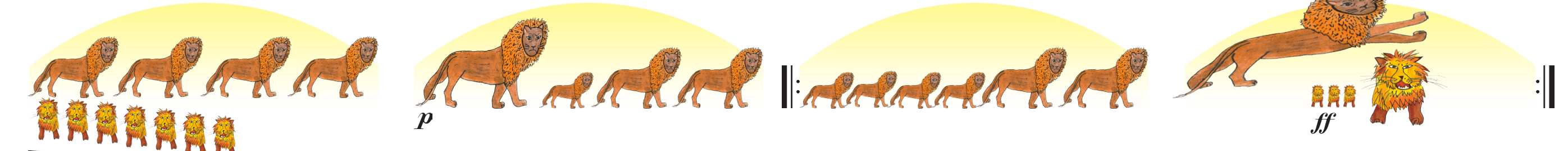
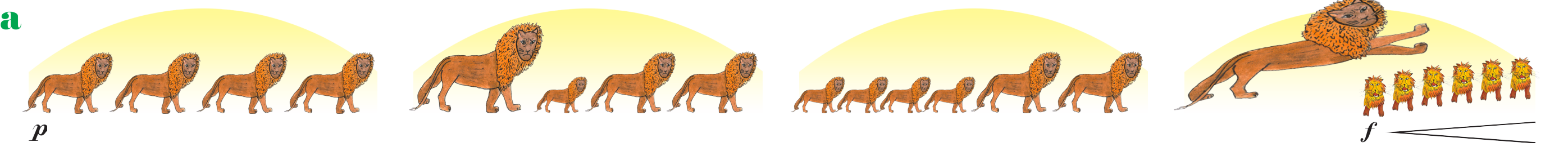
ZOO LINKSMYBĖS PRASIDEDA!

Nr.1 Introdukcija ir **Karališkasis liūto maršas** (*Introduction et Marche royale du Lion*)

Žvanga, aidi iškilmingi akordai, du *rojaliai* – muzikos instrumentų karaliai, tuoj ir visas orkestras..
Šiurpą keliantys riaumojimai: H r r r r **r** r r r r H! Pagarba karaliui Liūtui kyla iš baimės. Va taip!

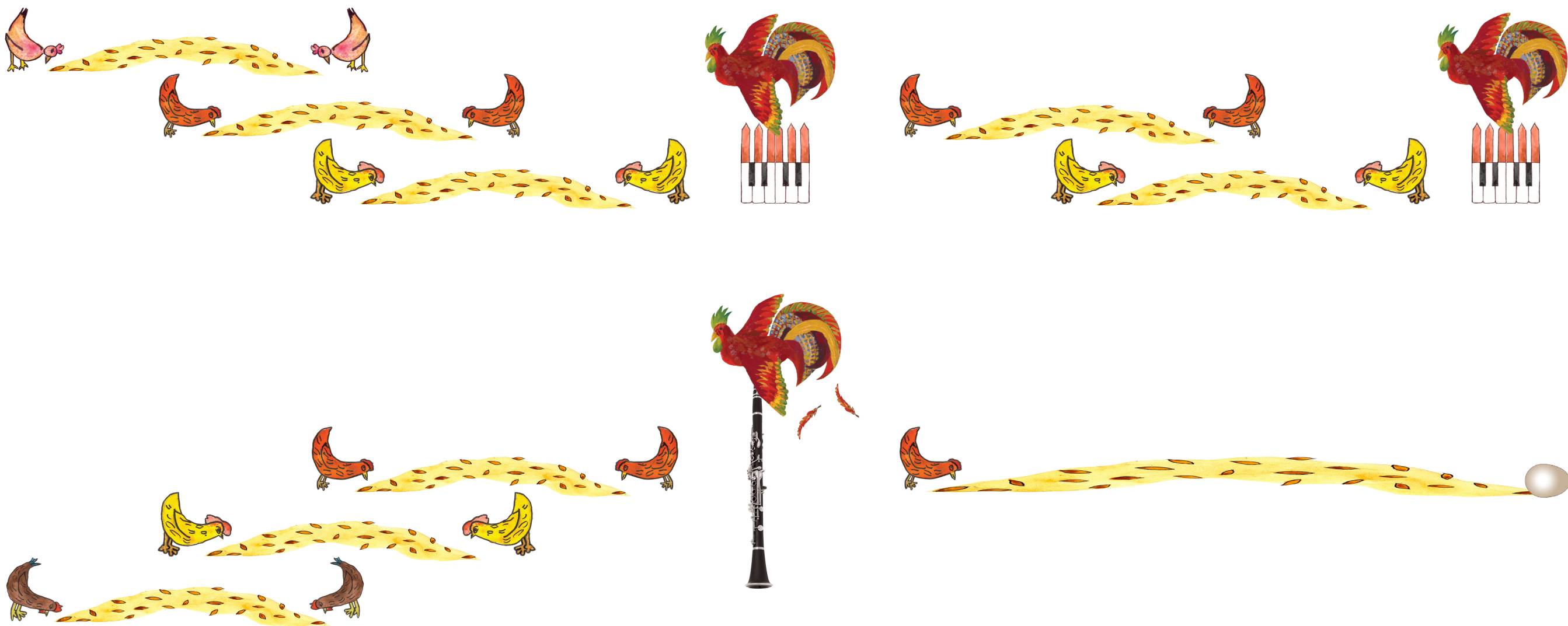

Nr. 2 **Vištos ir gaidžiai** (*Poules et Coqs*)

„Kud kud kud kud kudakšt!“ — skandalija vištos kanapėtos. „Ko ko ko ko, ar aš bijau ko?“ — atsako gaidžiai skiauterėti.
Kudakavimas, grūdėlių kapnojimas — styginių instrumentų *staccato* — tai kapoti, nutrūkstantys garsai.

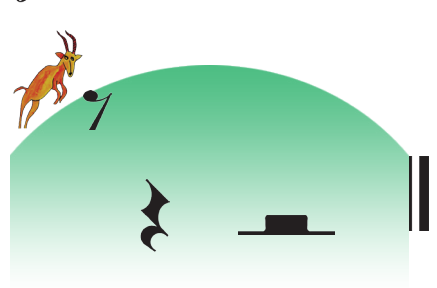
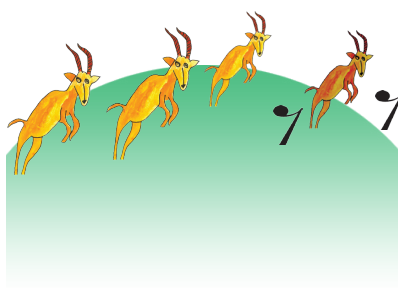
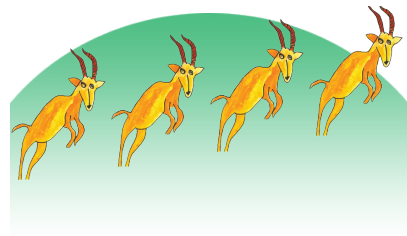
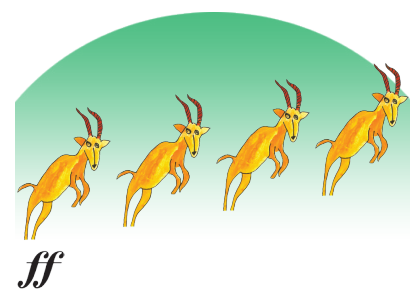
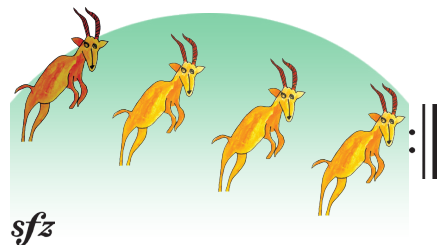
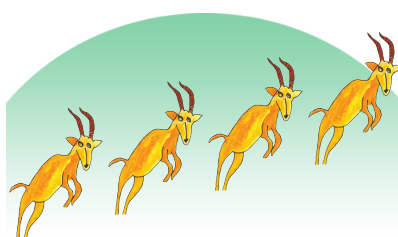
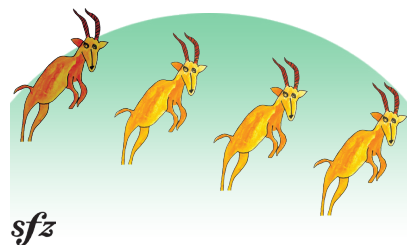
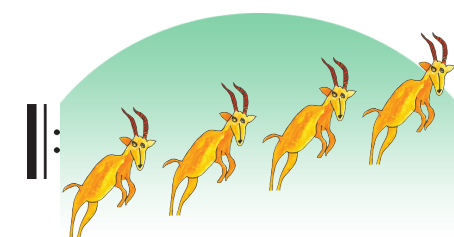
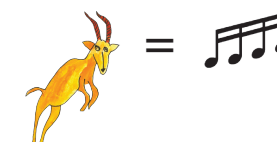
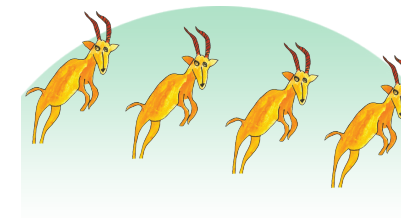
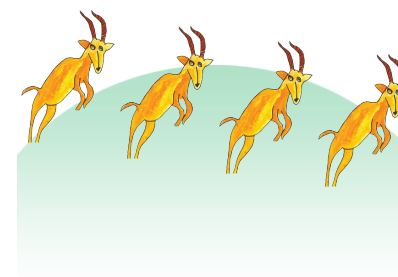
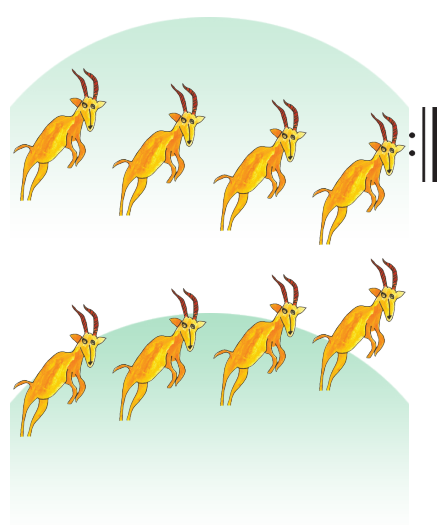
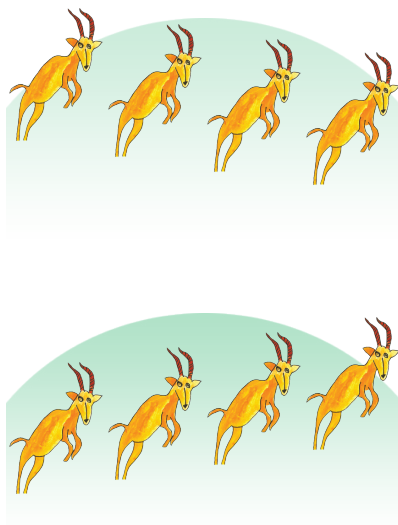
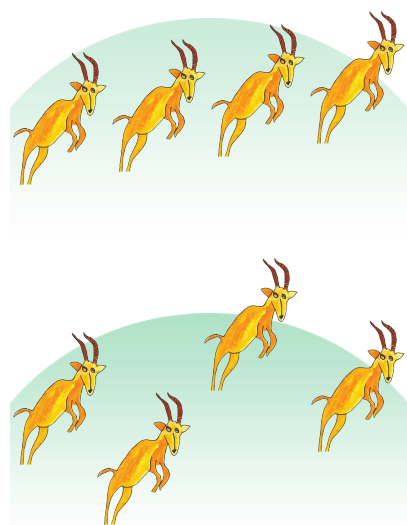
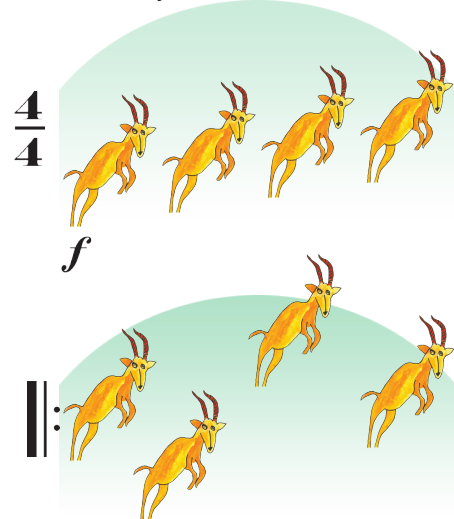
Isiklausykite, kokie instrumentai mėgdžioja gaidį.

Nr. 3 Antilopės (*Hémiones*)

An-ti-lo-pės pradeda lenktynes nuo ryto devynių (*presto furioso* – labai greitai, įnirtingai). Kitais žodžiais: „Varom!“
Šešioliktinės per klavišus – lyg greituolės antilopės per prerijas. O gal olimpiniam stadione?

Presto furioso

Nr. 4 Vėžliai (*Tortues*)

Nerūpi eiti lenkčių vėžliams, mirkstantiems šiltuose atogrąžų vandenyse...

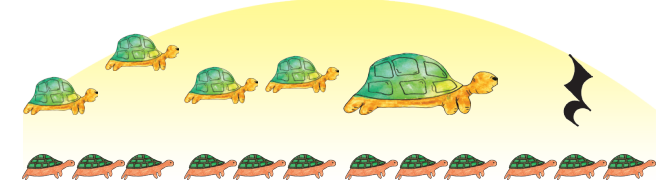
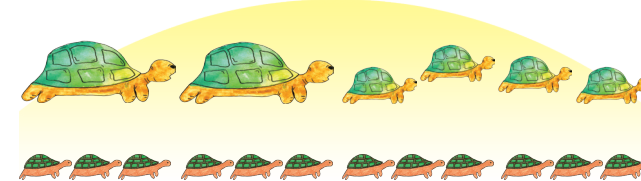
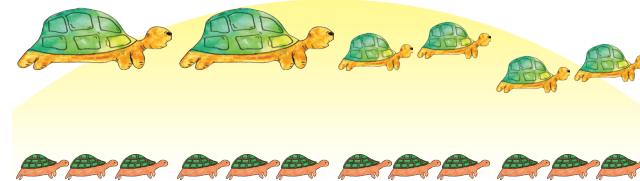
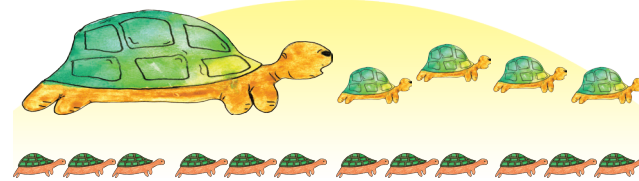
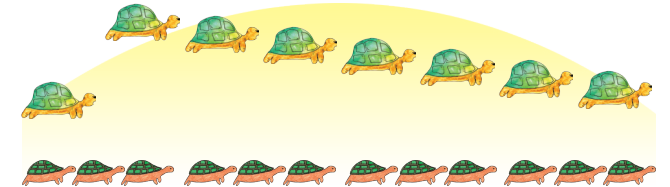
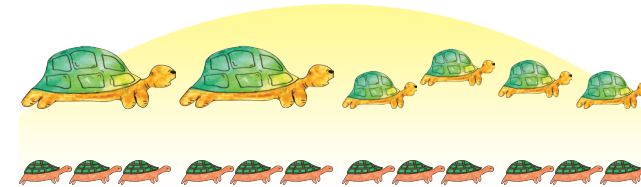
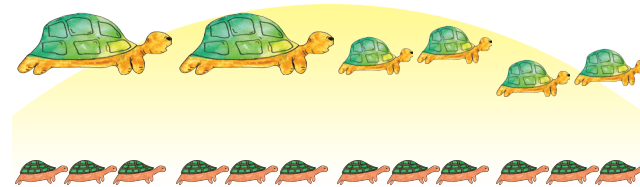
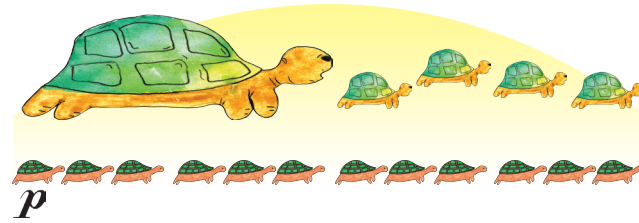
K. Sen-Sansas patinęjo: ne sukūrė, o pasiskolino žinomą kompozitoriaus Ž. Ofenbacho kankano (*cancan*) melodiją, tik ją sulėtino, suvėžlino, panardinęs į žemo registro tingulį.

Andante maestoso

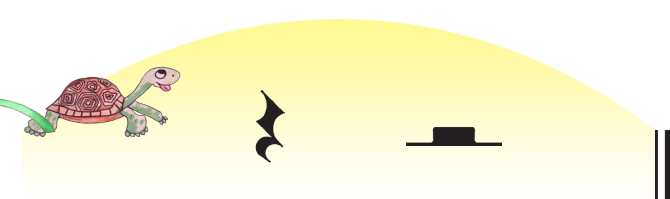
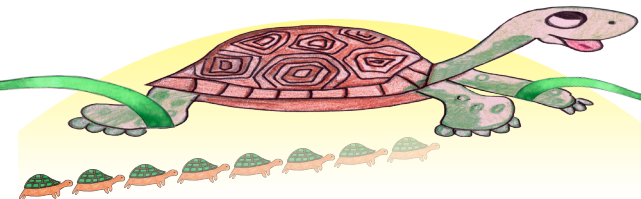
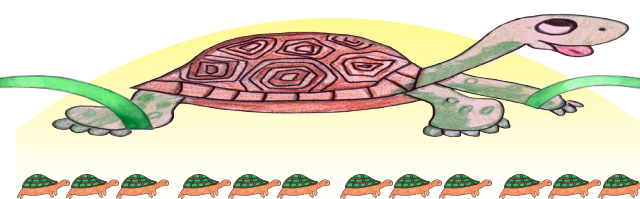
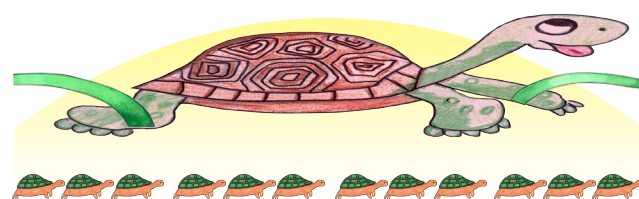
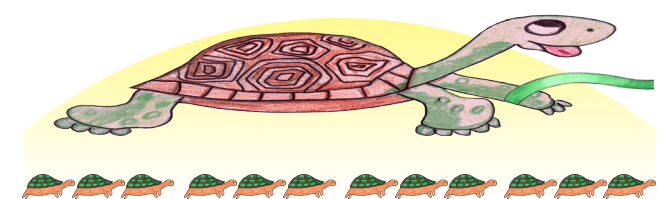
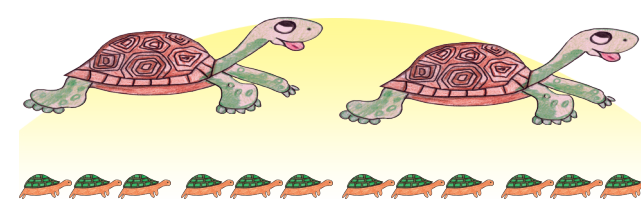
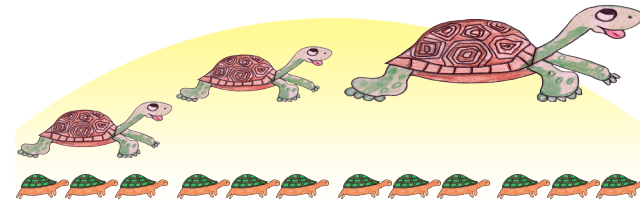
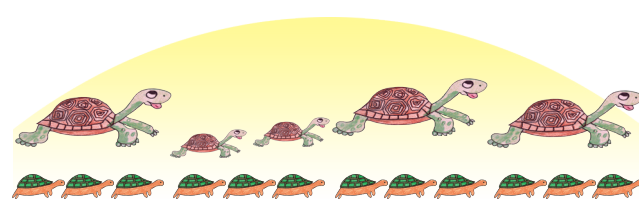
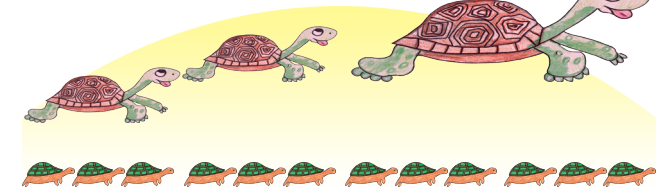
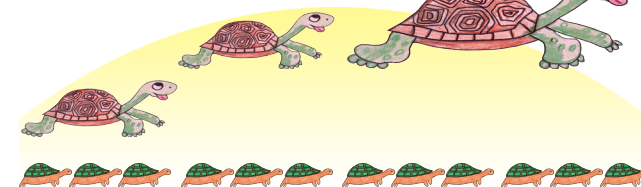
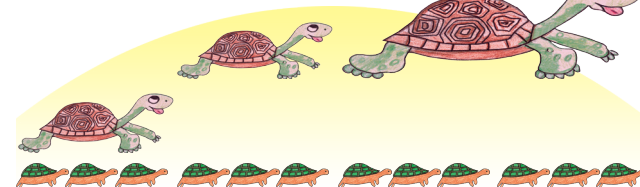
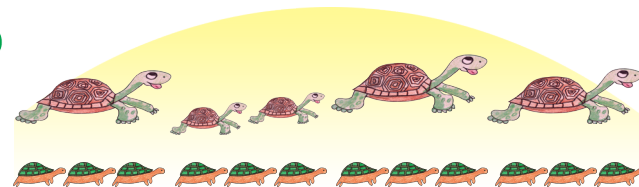
$\frac{4}{4}$

pp

a

b

rit.

Nr. 5 Dramblys (L' Eléphant)

Kitas K. Sen-Sanso pokštas: karnavalo storungiui drambliui paėmė temą iš Hektoro Berliozo „Elfų baletu“ (tik pamanykit, skraidantis elfas ir milžinas drambllys!), sulėtinęs pavertė ją sunkiasvoriu, tačiau meiliu, drambliškai grakščiu valsu. L' Eléphant élégant, grazioso drambliso.

Koks instrumentas labiausiai tiktų? Žinoma, *kontrabosas*. Valsas turi 4 taktų įžangą (*kvietimą šokiui*), dalis: **a** (*šoki*), **b** (*atsipūtimą*), vėl **a** (*šoki*).

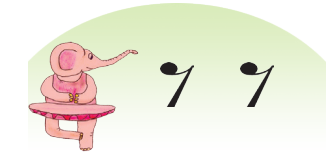
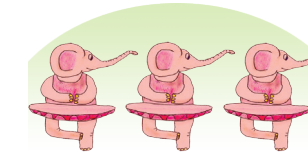
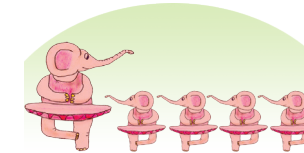
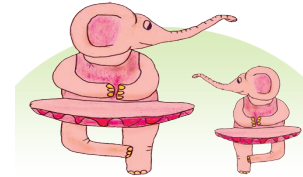
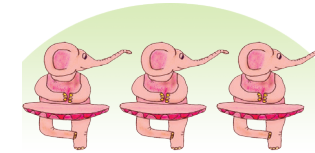
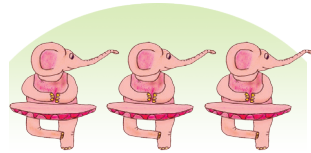
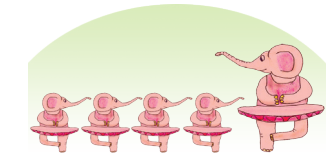
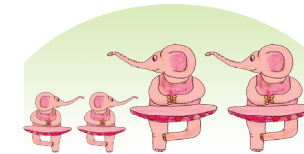
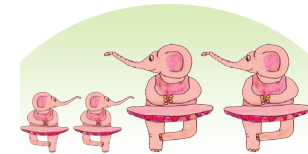
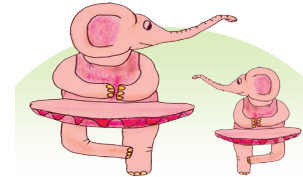
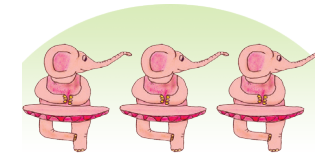
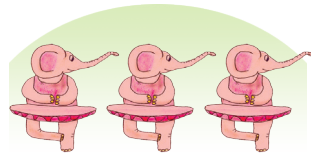

Allegretto pomposo

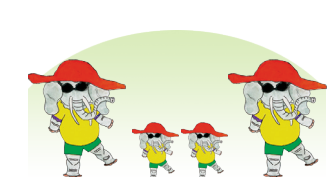
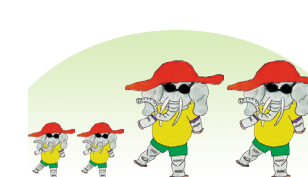
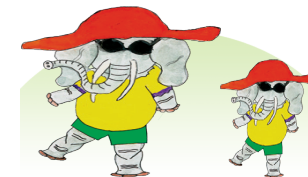
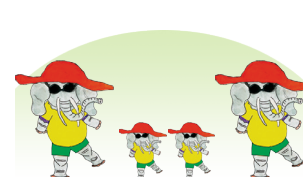
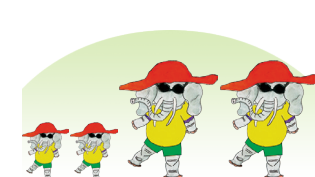
$\frac{3}{8}$

f

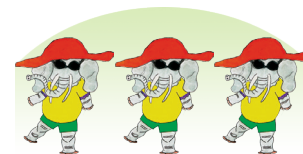
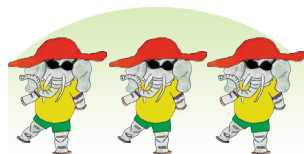
a

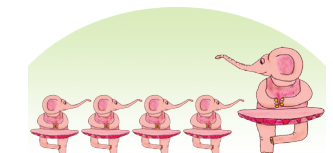
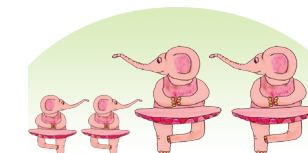
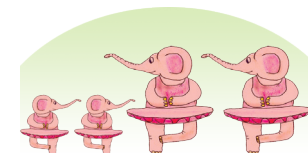
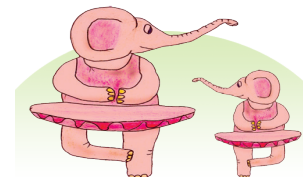
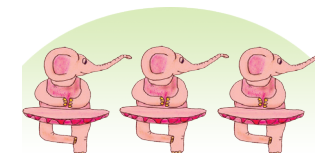
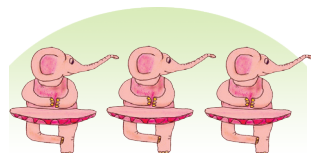
b

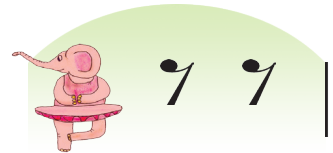
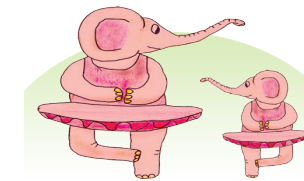
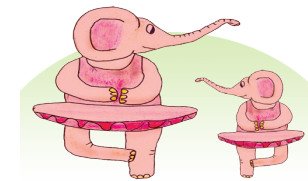
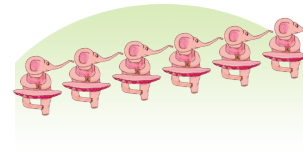
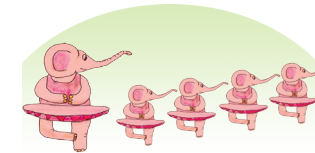
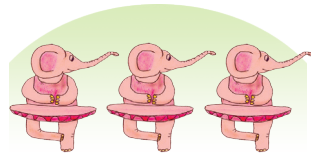
mf

a

f

ff

Nr. 6 Kengūros (Kangourous)

Liuokt į aukštį, liuokt į tolį Australijos šokuolė kengūra. Ne viena, pusantros kengūros-su kengūriuku, paslėptu sterblėje.
O jeigu tas išdykėlis pats iššoks iš sterblės? (Išsivaizduokite: rūpestingoji mama kemša vaikutį į sterblę, tas strykteli laukan. Dar kartą, dar...)

a *Moderato*

$\frac{4}{4}$ *p* *accel.* *rit.* $\frac{3}{4}$ *pp*

a₁

$\frac{4}{4}$ *p* *accel.* *rit.* $\frac{3}{4}$ *pp*

a₂

$\frac{4}{4}$ *p* *accel.* *rit.* *poco rit.* *rit.*

$\frac{3}{4}$ *pp*

||

J O P I F O R T E N A S

Perskaitykite paslėptą muzikos instrumento pavadinimą.

A cartoon illustration of a blue and white striped cat. The cat is standing on all fours, looking down and slightly to the left. It has large yellow eyes, pink inner ears, and white paws. The background is plain white.

Andantino

a

$\frac{4}{4}$

pp

b

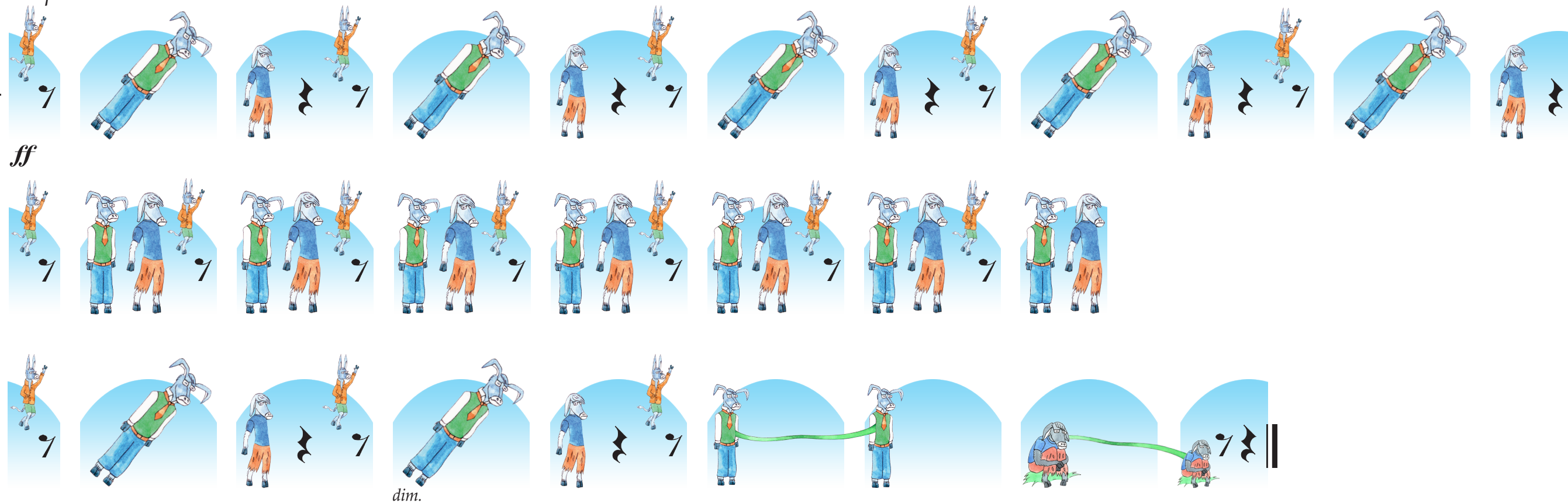

Nr. 8 **Personažai ilgomis ausimis** (*Personnages à longues oreilles*)

Visiems užkliūva, visi pašiepia ilgaausius gyvulėlius. Dėl to, kad jie elgiasi ne taip, kaip žmonės norėtų.
Niekas neklausia, ko jie iš žmonių norėtų (ir ar protingais juos vadintų). Ir bliauna asilai ne taip, kaip žmonėms patiktų: „I-a! I-a!“
Ausys stybteli aukštyn ir vėl nuleipsta. Juokinga, ar ne? O gal ir gaila? Šiek tiek.

Tempo ad lib.

$\frac{3}{4}$

Nr. 9 Gegutė miško glūdumoje (*Le Coucou au fond du bois*)

Kartą vaikščiojau mišku, išgirdau medų... Išgirskite gegutę (kukuoja *klarnetas*).

Ku-kū lietuviškai, **cou-cou** prancūziškai, būtų **pui-ku**, jeigu gegutė kiaušinių į svetimus lizdus nedėtų, pati perėtų, lauktų **vai-ku**.

O miškas tankus, paslaptinas, tiesiog gražumėlis. Mažiausieji, skaičiuokit, kiek kartų gegutė kukuos.

Andante

3/4

pp

f

f

pp

dim.

ppp

Nr. 10 **Paukštidė** (*Volière*)

Plunksnuočiai vir vir sparneliais skrieja kaip sūkurys, vis taikosi ištrūkti. Čirškia, cypsi, klega, plepa, tik spėk girdėti.
O gražiausi iš visų kolibriai – ryškiaspalviai, mažučiai, sugebantys skristi netgi atbuli. Koks tas paukštiškas instrumentas? Ogi *fleita*.

Nr. 11 **Pianistai** (*Pianistes*)

Dar viena K. Sen-Sanso „sen-sacija”: šalia žvėrių – ir pianistai.

Dresuoja ne tik liūtus, tigrus bei kitus ūsuotus uodeguotus, sako, panašiai ir vaikus muzikos mokykloje. Nuo ko prasideda pianisto menas?

Ogi nuo pim pim pim, plim plim plim, nesidžiaugia nieks manim. O norėtusi, kad pirštai šokinėtų klavišais kaip voveraitės.

Allegro moderato

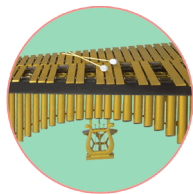
a $\frac{4}{4}$ *f*

a₁

a₂

a₃

a₄ *ff*

Nr. 12 Iškassenos (*Fossiles*)

Norit kuo baisesnių istorijų? Šekit! Tarška sausi kaulai (groja *ksilofonas*), griaučiai šoka kraupų šokį.

K. Sen-Sansas panaudojo savo paties anksčiau sukurtą „Mirties šokį“.

Karnavale visko nutinka: štai šmėsteli žinoma prancūzų dainelė „Piemenėlis su daina iš kaimelio kasdiena...“

ir Rozinos kavatina iš Dž. Rosinio operos „Sevilijos kirpėjas“, nors ši muzika užmaršty nedūlėjo (linksmuolis Rosinis gal dėl to karste neapsivertė).

Allegro ridicolo

a

$\frac{2}{2}$ *ff*

b

p

c

scherzando

Nr. 13 **Gulbė** (*Le Cygne*)

K. Sen-Sansas nesirūpino savo Žvėrių likimu – natos buvo išspausdintos po kompozitoriaus mirties.

Tik „Gulbė“ be autoriaus valios išplaukė į plačius vandenis – pasaulio koncertų sales, teatrus, baletų scenose virto mirštančia gulbe. Kas galėtų pasakyti, kad juokais, netyčia negalima sukurti šedevro? Ši muzika daininga ir kartu vaizdinga. Kokiam instrumentui derėtų paskirti gulbės giesmę? Be abejo, dainingajai *violončelei*.

Andantino grazioso

6/4
pp

a

p

b

p marcato il canto

a

pp

dim.

rit.

lento

pp a tempo

7 ♪ ♪ ♪ —

Nr. 14 **Finalas** (*Final*)

Kažin ar mes mokam taip smagintis, siausti kaip prancūzai.

Finalas, triukšmingas dalyvių –

liūto,

antilopių,

vištų ir gaidžių,

kengūrų,

ilgaausių personažų

(atpažinkite!)

šokis-paradas.

Vaizduokit, mėgdžiokit žvėris bei jų instrumentus.

Prisiminkite, ką girdėjote, ir pagalvokite.

Muzika gali vaizduoti, mėgdžioti liūto riaumojimą, asilo bliovimą, gegutės kukavimą. O svarbiausia – išreikšti gyvūno būdą ir esmę: antilopės greitį (nes jos tyko liūtas), vėžlio tingų lėtumą (jis turi šarvus), gulbės grakštumą, miško ramybę, akvariumo žaismą.

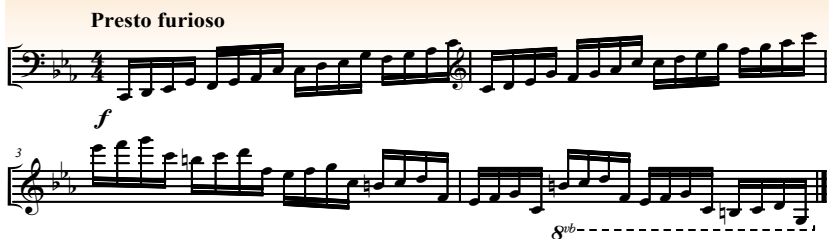
Karališkasis liūto maršas

Vištos ir gaidžiai

Antilopės

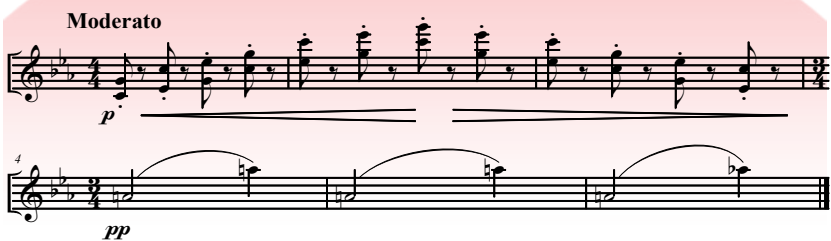
Vėžliai

Dramblys

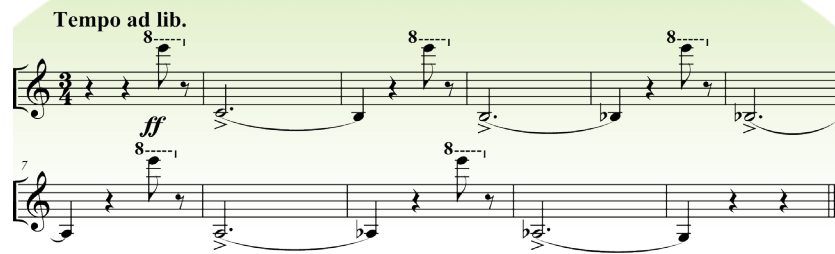
Kengūros

Akvariumas

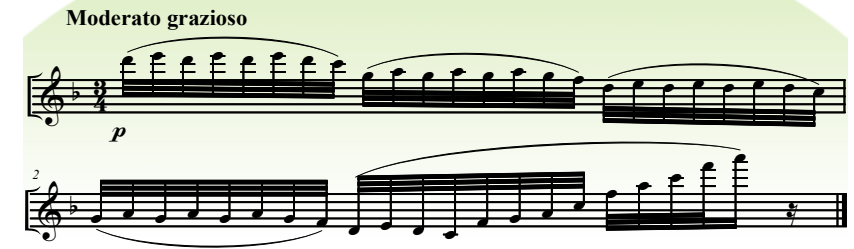
Personažai ilgomis ausimis

Gegutė miško glūdumoje

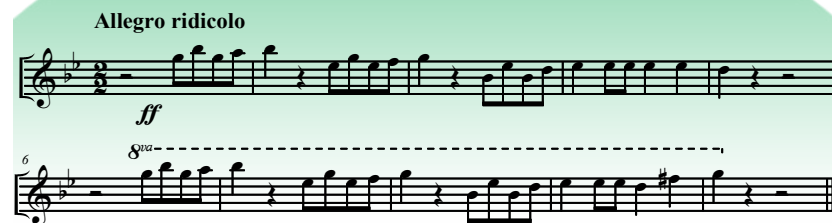
Paukštidė

Pianistai

Iškassenos

Gulbė

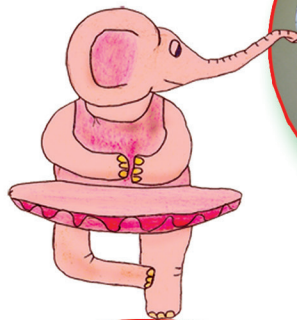
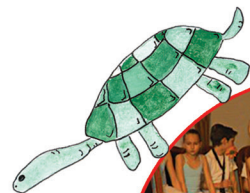

Finalas

Dar daug žvėrelių norėtų patekti į karnavalą.
Sugalvokite jo tęsinį.

Manau, Karnavalo muzika ir knygutė jums patiko?

ZINA PUIŠIENĖ

FANTAZIJA PAGAL C. SAINT-SAËNSO „ŽVĖRIŲ KARNAVALĄ“
Metodinės rekomendacijos meniniam ugdymui su kompaktine plokšte C. Saint-Saëns „Žvėrių karnavalas“

Dailininkė ir maketuotoja Rūta Paberžienė
Iliustravo Nacionalinės Mikalojaus Konstantino Čiurlionio menų mokyklos mokiniai
Viršeliui panaudotas Nacionalinės Mikalojaus Konstantino Čiurlionio menų mokyklos mokinės Mildos Bandzaitės piešinys
Nuotraukos: Alfredo Girdziušo, Konstantino Karašausko
Natas rinko Sonata Tamašauskaitė-Petkienė

2010-08-16. Tiražas 1000 egz. 1,5 sp.l.
Išleido Švietimo ir mokslo ministerijos Švietimo aprūpinimo centras
Geležinio Vilko g. 12, LT-01112 Vilnius

Spausdino UAB „Sapnų sala“
S. Moniuškos g. 21, LT-08121 Vilnius

*Kaip manot,
gal kiekviename žmogelyje yra kažkiek
asiliuko, beždžionės, vėžlio...,
o kiekviename asiliuke –
dalelė žmogaus.*